

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :
 Na celý rok — — 4 koruny — hal.
 Na pol roka — — 2 „ — „
 Na štvrt roka — — 1 „ — „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
Majiteľ a vydavateľ :
JÁN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
 Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 Sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novín
 ohlasy a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stípcového
 nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Cionismus.

Cionismus volá sa tá organizacia, ktorú poprední mužovia židovstva prevádzajú od niekoľko rokov po celom svete. Zakladajú totiž tak v Europe ako po iných stranách sveta židovské spolky aby s pomocou týchto udržali a zachránili všade jejích židovskú náradnosť a jejích prastaré židovské náboženstvo a pripravovali sa ku podmaneniu jejích nekďajšej krajiny Palestíny.

Tento pohyb začal sa pred rokami v Kölne prešlahol ale ztadiť rozumie sa aj do Uhorska. Uhorsko ako vôbec známo je nová Palestína židovstva.

Židia rad radom zakladajú v Uhorsku cionistické spolky. Organizujú sa v tichosti po všetkých stranách krajiny. Takymito spolkami obladené sú už u nás nasledujúce mestá: Kassa, Eperjes, Marosvásárhely, Pöstyén, Abaujszepesi, Temesvár, Pozsony, Li, tószentmiklós, Szatmár, Nagytapolcsány, Miava, no a hlavné a sídelné mesto Budapešť. Sostavili si židia aj krajinský cionistický výbor ktorý agitacionalnú prácu v najväčších rozmeroch prevádza po celom Uhorsku. Táto obrovská práca ale neni so žiadnymi ťažkosťami spojená. Veď židovstvo má v rukách peňaze a s peňazmi všetko ľahko ide. K tomu židia v každej krajine a po celom svete sú rovnakých mravov, rovnakého smýšľania a zamestnania. Čo do zamestnania, zaoberajú sa všade kupectvom. Žid je v nepretrzenom potyku so židom. Ľahko sa mu je teda organizovať. Tým ľahšie sa organizuje židovstvo v Uhorsku, veď také slobody požíva, že podobných ani v starej

Palestíne pod kráľom Salamonom nemalo. Zrejmy výsledok tejto organizácie je kongress ktorý židovstvo Uhorska cez svätodušné sviatky v Budapešti vydržovalo. O tomto kongrese a o významnosti cionismu podáme v nasledujúcom krátku zprávu:

V dvorane nového mestského domu v Budapešti 30. mája shromáždilo sa židovstvo Uhorska ku kongressu. Bolo tu pospolu asi 600 židov. Ku kongressu dostavili sa aj [krajinskí vyslancovia rakúskej ríšskej rady dr. Henrik Gábel a dr. Adolf Stand. Predsedníctvo viedol dr. Béla Oesterreicher, policaj zastupoval osnovník Móric Winter. Po prečítaní telegrafických pozdravov predseda prečítal list, ktorý na kongress upravil patrón cionistického pohybu gróf Teodor *Batthyány* List tento zneje nasledovne:

«Velactený pán predseda! Ako dobre ráčite vedieť k vašemu pohybu chovám sa veľkou zaujatostou a preto aj 30. b. m. začínajúci sa krajinský kongress váš sledujem s najčilejšou pozornosťou. Kebych aj k nemu osobne dostaviť sa nemohol, račte to mojemu zhubenému zrdaviu pripísať. Za ctiace ma pozvanie uprimné vďaky vyslovujúc, trvám so zvláštnou uctou váš ochotný verný, gróf Teodor *Batthyányi*.»

Po prečítaní listu prítomní s dlhým éljenovaním a hlučnými výkrikami oslavovali grófa *Batthyányiho*.

Ako prvý rečník kongressu pozdvihol sa k slovu krajinský vyslanec rakúskej ríšskej rady dr. Adolf *Stand*. Začiatkom reči prosil za odpuštenie že reční v nemeckej reči, potom obrátil sa proti tej namietke ako by cionismus bol pohyb nevlastenecký. Za tým rečníl po maďarský dr. *Nisson Kahan* a podal zprávu o vývine cio-

nismu na území Uhorska. Dľa tejto zprávy *cionismus má v Uhorsku 149 sriadených* organizácií. V samom hlavnom a sídelnom meste Budapešti jestvuje a účinkuje cionistické zásady rozširujúcich osem spolkov cionistických. Krajinský vyslanec rakúskej ríšskej rady dr. Henrik Gábel povzbudzoval konečne členov kongressu v ohnivej reči *ku vydatnej obráne proti antisemitismu*. Kongress uzavrel že sa obráti na tureckú vládu aby židovskému obyvateľstvu v Palestíne zabezpečená bola rovnoprávnosť a samospráva.

Na druhý deň 31. mája predpoludním pokračoval kongress v pojednaniach. Porade predsedal Alexander Bettelheim (Pozsony). Po odpravení zpráv jednotlivých organizácií utvorený bol nový krajinský výbor a vynolení sú: predseda dr. Béla Oesterreicher, členovia: Dávid Kohn dr. Nisson Kaban, dr. Ludvik Dömény, Armin Beregi a dr. Josef Schönfeld. S týmto sa zakončil veľký cionistický kongress.

Pohliadnime po tomto na významnosť cionismu. Cionismus utvorili poprední mužovia židovstva k obrane židovskej nácie. Ku tomuto pohybu pripojilo sa v Europe aj niekoľko kresťanov dľa mena. Gróf Teodor Batthyány není sám patrónom cionistického pohybu. Má židovstvo viacej takýchto patrónov. Či ale židia, nadevšetko v Uhorsku utisnutí sú na obranu? Kto im čo robí u nás? Majú tie isté práva ako kresťania. Nikde na svete nepožíva židovstvo toľkej slobody ako v Uhorsku. Čoho sa teda bojí? Antisemitismu? Cionismus je utvorený k zahaneniu a utlačeniu antisemitismu. Židovstvo už samo nahliada, že po všetkých krajnách kde sa ostihne poshňa poklady zemské, vtisa sa do najvyšších a najvýnosnejších úradov, jedno ale nevie si zadovážiť: lásku a náklonnosť ľudu tých krajín v ktorých sa uhniedzilo. Aj to už badá židovstvo, že tomuto len samo si je na príčine. Antisemitismus nie druhí vzbudzujú, lež príčiny a podmienky tohoto pohybu nosí v sebe samé židovstvo. Prirodené židovstvu mravné zásady a životné náhlady, v krve im ležiace jejích vlastností na toľko sa lišia od iných národov, že na každý pád vedú ku treniciam a neláske. Olej s vodou smiešať nikdy nemožno. Toto nech nahliadne židovstvo. Antisemitismus nie kresťania šíria lež židia. K utlačeniu antisemitismu netreba zakladať cionistické spolky a vydržiavať

kongressy. Nech židovskí kupci nevykorisťujú kresťanský ľud; nech zastavia bnusné remeslo úžery; nech židovstvo premôže všetky s ním srodené náklonnosti a nemravy; nech s kultúrou kresťanov prijme mravy kresťanstva; nech sa nevtisa do výnosných úradov a hodností; nech sa zrekne špekulácie na sbohatnute v najkratšom čase; nech nelenoší lež vybavuje ťažké ručné práce ako ľud kresťanský: vtedy iste zanikne antisemitismus a zbytočný bude aj cionismus.

Cionistický pohyb ale povázif treba aj z toho ohladu, že to má byť sdrúženie, organizovanie židovstva proti kresťanstvu, cieľom ďalšieho využítkovania, kresťanského ľudu. Každý človek vie, že židia po celom svete pevne spolu držia, že žid žida nikdy neopustí. Na čo je teda ten cionismus? Má snáď ten cieľ, aby si itak zámožné židovstvo privlastnilo v Uhorsku ešte viacej majetkov kresťanských? Vyše troch miliónov katastrálnych holdov nachodi sa u nás itak už v rukach židov. Chcejú mať ešte viacej? Ku tomu im má pomôť družstvo cionismus? Proti tomu u nás nikto ničeho mať nebude keď si cionisti od Turka kupia Palestínu. Židovstvo nech sa organizuje ku zakúpenia Palestíny, nie ale tým cieľom, aby Uhorsku ešte viacej pozevmkovo do ruky dostalo a domrodé obyvateľstvo kresťanské prinútené bolo ešte vo väčších rozmeroch vandrovať do cudzého sveta ako posial.

Cionismus je svetová organizácia židovstva. Proti komu? Proti kresťanstvu. Židovstvo sa organizuje. Dajte že si už ráz povedať kresťanski bratia a organizujte sa aj vy v katolíckej Jednote.

Katolícka Jednota v okolí Kremnice.

Najčilejší polyb agitacionahný vyvinul sa cez svätodušné sviatky po celom okolí banňského kráľovského mesta *Kremnice*. Stredisko zastupoval pri tomto pohybe redaktor Karol *Huszár* a sprevádzali ho pri neprajnom počasí po obciach medzi vysokými vrchami loziaciach neunávene horliví duchovní Karol *Janeschek* a Mikuláš *Grieger*. Ludnaté a všestranným oduševnením vydržované boly z tejto príležitosti utvorujúce shromaždenia v nasledujúcich obciach:

Kunovágás, veľké ľudové shromaždenie v

svätodušnú nedelú pred poludním po službách Božích. Karol Janeschek horlivý duchovný obce rečnil o potrebnosti organizacie katolíkov a Karol Huszár vykladal významnosť katolíckej Jednoty. Pod dojmom týchto rečí početní veriaci jednohlasne utvorili Katolícku Jednotu a dalo sa hneď do nej zapísať viac než 200 členov.

Barskapronca. Ku veľkému shromaždeniu v svätodušnú nedelú popoludní vydržiavanému dostavili sa mnohi aj zo susedného okresu a z obcí v okolí ležiacich. Organizácia obce Jánosrét vyslala k shromaždeniu 50 zastupiteľov, z obce Kunosvágás dostavilo sa dosiaľ členov. Prítomní boli duchovní a učitelia celého okolia takmer v úplnom počte, ďalej lekár erarského paňstva dr. Béla Sebe, Franc Augner a mnohi iní z inteligencie. Shromaždenie zahájil a prítomných privítal farár Andor *Brogyányi*. Redaktor Karol *Huszár* v reči vyše hodiny trvajúcej dokázal každému srozumiteľne ak blahonosne učinkuje katolícka Jednota na ľud keď hobráni a vo všetkom potrebnom poučuje. Jednotu shromaždenie utvorilo jednohlasne a za miestného spravcu s veľkým oduševnením vývolený bol miestny duhovný. Ku koncu shromaždenia, o hrozných následkoch požívania liehovych nápojov, rečnil Mikuláš *Grieger* a Karol *Janeschek* vykladal potrebnosť toho aby katolíci ako železná refaz pevne spolu držali. Obe reči urobily na prítomných veľmi hlboký dôjem.

Jánosrét. Shromaždenie začalo sa o 7. hodine večer a súčasťnili sa na ňom všetci obyvatelia obce. Pomocný notár Rudolf **Holler** privítal rečníkov na chotáre obce a osvedčil sa verejne že od dnešného dňa aj on s telom a dušou je za katolícku Jednotu. Krasnou a zapalíšťou rečou prichodiacich hostov pozvavrnil gazda Ján *Strohner* Ku shromaždeniu dostavili sa: dr. Béla Sebe lekár erarského paňstva, Vilhelm Králik nadlesný, Eduard Szopkó učiteľ a Andor *Brogyányi* farár z Kapronce. Karol Huszár v dlhšej reči predniesol, ak nevyhnutne potrebné je aby sa katolíci organizovali a vysvetlil ciele katolíckej Jednoty. Farár Karol *Janeschek* poukázal v reči na zkazonosné následky požívania liehovych nápojov, Mikuláš *Grieger* vysvetloval povinnosť aké svedomite plniť má každý občan katolícky. Miestny farár-známy po celom okolí ako opravdový priateľ ľudu poďakoval sa nečníkom v mene obce za jejich poučné a pekné pred-

nášky čo jednoduchými lež uprimnými slovami tlumočil aj hospodár Ján *Strohner*.

Jánoshegy. Pred čarokrásne ležiacim kostolom obce Jánoshegy vydržiavali v svätodusné sviatky veľké shromaždenie katolícki veriaci obcí: Jánoshegy, Felső- a Alsóturcsok. Na tomto shromaždení súčasťnili sa všetci učitelia a početní z inteligencie. Shromaždenie zahájil miestny farár Alexander Buoz. Redaktor Karol Huszár vykladal čilými slovami ako bráni katolícka Jednota vieru, práva cirkvi a hospodarske zaujmy ľudu. Mikuláš *Grieger* dokázal nepodvratnými príkladmi zo života, zkazonosné následky opilstva. Po utvorení katolíckej Jednoty horlivý miestny farár na vedomie dal obecnstvu, že najnovšie v obci Alsóturcsok zakladajú kresťanský potravný spotok.

Kékellő. V ľudnatom shromaždení v obci Kékellő vydržiavanom, dekan farár Ladislav *Jozif* rečnil o terajšom stave katolíkov v Uhorsku. Karol Huszár poukázal na učinkovanie katolíckej Jednoty vo verejnom a politickom živote. Karol Janeschek farár obce Kunosvágás konečne povzbudzoval ľud aby pevne vydržal pri zásadach kresťanských.

Agitacionalné shromaždenia katolíckej Jednoty zakončené byly s týmto v okolí baňského kráľovského mesta Kremnice. Katolícki veriaci celého okolia do posledného chlapa pridružili sa ku Jednote Katolíckeho Ľudu.

Varujme sa liehovín.

Veľmi smutný pohľad je na takého človeka, ktorého ovládal ten nebezpečný nepriateľ, ktorého menujeme: *alkoholom*.

Čo že je ten alkohol?

Alkohol je slovo arabské a znamená ošemetnú, falošnú vec; je to tekutina bezfarebná, páľčivej chuti, ktorá už pri 78° C vrie, atď. — Všetky liehoviny či špirituosa obsahujú v sebe alkohol, len že nie v rovnakej miere, tak na príklad pivo ho má 3—6, víno 8—18 a pálenka 30—60 procentov. Liehoviny sú dvojaké: jedné, ktoré kvasením povstaly, ako pivo, víno; ine zase, ktoré i kvasením i destiláciou, a to je: pálenka.

Ten, kto mnoho alkoholu pije, škodí si na zdraví, na duchu i na svojom vačku a následky toho sú veľmi smutné.

Po prvé, škodí si taký pijak na zdraví, lebo sa otravuje. Toto otrávenie je dvojaké: náhle a trváce. Pri otrave náhlejš, to jest, keď sa človek veľmi opije, totiž otrávi: telo zksesne, zmodrajeje, krv prestane obiehať a dýchanie prestane. Pomôcť takému človeku je veľmi ťažko; obyčajne sa mu srdce trie, probuje sa umelé dýchanie (ako pri utopenom, lebo zamrznutom), hľadí sa mu žalúdok vyprázdniť vracaním a ukrúca sa do teplých pokrovcov. Pri trvácom, alebo tak zvanom chronickom otrávení alkoholom, trpia veľmi vnútorné čiastky tela: žalúdok zle troví, obličky a pečienky sa znetrovujú, srdce ztučnie a oslabne, pľúca sú náchylné k rozličným chorobám, ako na príklad ku zapáleniam, suchotinám; prichádza záduch (astma) a vôbec telo znedúživie, dostáva chorobu nervov a mozgu atď. Takýto človek skoro podľahne smrti; jedným slovom: takto pôsobí alkohol na ľudské telo!

Ale i na ducha pôsobí alkohol zkazonosne, lebo taký človek dostáva delirium tremens, to jest blázní sa, tratí cit pre mravnosť a slušnosť a upáda čím diaľ, tým viacej niže hováda.

Za mladý, človek ľahko navykne ku pijatike, neskoršie ale veľmi ťažko odvyká. — Aké je to špatné, keď sa taký človek potáca od jednej priekopy do druhej a tára nemastné a neslané reči, že je až haňba počúvať. Ale nie len starší mužskí, ale i ženské a mládež sa chytajú tejto obyčaje.

V nemocniciach vidno vždy dosť takýchto ľudí, ktorým sa ruky tak trasú, že ich ako malé deti kŕmiť treba, aby nezomreli: a sú to zväčša mladí ľudia! A aké sú z toho následky? Pijak si zkazí zdravie, ducha a utraca pri tom i svoj majetok.

Lebo probujme že rátať! Keď sa vydá každý deň len za jeden «žajdlík» osem krajciarov, to učiní za 50 rokov, bez úrokov, asi 1.500 zlatých. Ale niekedy vypije sa tých žajdlíkov aj tri, aj viacej; koľko je to peňazí?

Pijakom každý poriadny človek opovrhuje, lebo pijaci sú obyčajne i zločinci; asi 36 zo 100 korheľov sú podpalači, vražedníci a tomu podobní ľudia. — Koľko je tu nešťastia, zlého? A deti pijakov? Sú zväčša suchotinárske a majú náklonnosť k zločinom.

U nás sa alkoholizmus vždy viac a viac

šíri, u nás pije každý a pálenčené krčmy sú vždy plné, ešte i malým deťom dávajú, nerozumné matky, piť alkohol.

Pálenka vraj v lete chladí a v zime hreje, tak sa pijaci chvália.

Nuž veď to vidno, ako ona hreje alebo chladí, ale len na chvíľku, potom už nasleduje chorobné oslabnutie, lebo príroda nedovolí, aby sa s ňou zahrávalo.

Preto chráame sa liehovín, tohto čertovho nápoja a pime na miesto pálenky mlieko, aby nám boly líca červené, aby sme boli zdraví, tak telesne, ako i duševne, lebo pijatika ničí nás v každom ohľade.

Na našich stranách sa — obzvlášte medzi chudobou — mnoho pije a pravda už potom každý narieka a nadáva, že je zle na svete, keď ten posledný groš, za ktorý mal deťom chleba kúpiť, v pálenčenej krčme zmárni.

Nikto to neide upierať, že je zle na svete, len že tomu zlému sme si zväčša sami na príčine. Musíme sa teda sami najprv napraviť a potom sa aj pomery naše napravia.

Odvyknuť od pálenky môže každý, len si to treba pevne umieniť a potom pomaly odvykať, kým človek sa celkom neodvykne; preto len trochu dobrej vôle k tomu a Pán Boh pomôže!

Shromaždenia Jednoty katolíckeho ľudu.

Dávno už nebolo tak všestranne živého pohybu v kruhoch katolíckeho obyvateľstva ako cez svätodušné sviatky tohoto roku. V nešciselných obciach vydržiavané boly shromaždenia katolíckej ľudovej Jednoty. Na prvom mieste uvádzame tu veľké agitacionalné shromaždenie vydržiavané v svätodušnú nedelu v meste:

Nagytapolcsány. Ku tomuto shromaždeniu prišli katolíci z polovice doliny nitrianskej. Obce Pográny, Csápor, Czabaj, Ivánka, horľivi jednotári z okresu žámbokretského ešte aj od Vrábiel dostavili sa vo veľkom počte. Zo samých Topolčian krom celeho mestánstva a pospolitého ľudu prítomná bola v neočakávané veľkom počte aj intelligencia, bez rozdielu náboženstva. Zvláste židov bolo tam veľmi mnoho vidieť. Krajinský vyslane okresu žámbokretského Béla Rakovszky záhájil shromaždenie rečou, v ktorej na prvom mieste tomu dal výraz ak veľmi ho teší, že ku shroma-

ždeniu dostavilo su tak početné obecnstvo aj bez rozdielu náboženstva, bo sa tak každý presvedčiť môže, že ľudova Jednota neobracia sa proti ľuďom iného náboženstva a že klerikalizmus není to strašidlo ktorého báť sa má intelligentný človek. Katolíctvo Uhorska utvorilo v ľudovej Jednote takú mohutnú kultúrnu ustanovizeň, ktorou sodpovedne premeneným dobám a pomerom, vývodný zástoj bude hrať pri šírení osvety, spisami svojimi vyučuje najširšie vrstvy ľudu v najpotrebnejších veciach hospodarských, politických, právnych, zdravotných a etických. Augustin *Gramantik*, duchovný nemocnice vysvetlil na to v dlkšej reči ciel a potrebnosť katolíckej Jednoty, po čom hneď 52 veriacich dalo sa za členov zapísať. Katolícka Jednota ľudu má tedá posial v Topolčanoch 350 členov. Veľké shromaždenia malý ďalej obce:

Kis a Nagyvendég, Pohába a Aranyosd. V druhý sviatok svätodušný držal účtovnú reč v obci Kisvendég krajinský vyslanec Béla *Rakovszky*; účtovnú reč krajinského vyslanca prijalo početné obecnstvo s veľkým oduševnením a zabezpečilo ho úplnej dôvery aj na budúcnosť. Augustin *Gramantik* z tejto príležitosti v dlhšej reči vysvetloval katolícku Jednotu. Pod hlbokým dojmom tejto reči hneď na mieste prihlásilo sa za členov z obce Nagyvendég 42, z Kisvendég 37, z Poháby 16, a z Aranyosdu 11 veriacich. Za miestného správcu vyvolili Imricha Klasz a utvorenie Jednoty vyslovené kolo jednohlasne.

Sissó, Onor, Chudolehota, Borsány, Libichava, malý shromaždenie zarovnak v pondelok svätodušný. Krajinský vyslanec okresu žambokretského Béla *Rakovszky* navštívil svojich voličov, ktorí sa z vyšudovaných obci shromaždili vo fare šíšovskej a slyšali s napnutou pozornosťou účtovnú reč obľúbeného ablegáta. Po účtovnej reči voličia spomenutých obci jednohlasne a pri hlučných manifestaciách vyslovili svojmu ablegatovi nezkatnú dôveru. Augustin *Gramantik* ako zastupiteľ stredišťa vysvetloval za tým katolícku Jednotu ku ktorej pristúpilo hneď zo Sissóva 26, z Onoru 24, z Chudolehoty 13, z Borsány 15, a z Libichavej 8 členov. Po utvorení katolíckej Jednoty za miestného správcu vyvolili farára Vavrinca *Lipka*. Vodecovia skupenín su rychtári jednotlivých obci. Ďalšie veľké shromaždenia vydržiavané boly v obciach:

Rétságolmács, Nagy-Kovácsi, Pilis-Vörösvár, Cserszegtomaj, Rábahídvég, Királyháza, Vizlendva, Bicske, Dunapentele, Petend, Kardos, Iballád, Molnos, Rónaszék, Palánka, Albár.

Geletnek (stol. Bars.) Veľké ľudové shromaždenie vydržiavané bolo 31. mája. Katolícku Jednotu utvorili horliví veriaci jednohlasne. Za členov dalo sa na mieste 100 veriacich zapísať. Za miestného správcu s veľkým oduševnením vyvoleny je dekan a farár Ján Feldmajer.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kreštan-a»!**

Udalosti v Turecku.

Sultán *Mohamed V.* bývalého veľvezíra bašu *Tevfika*, ministra verejných prác *Nuradungiana* a bašu *Halila* vymenoval za členov osobitého výboru, ktorý oznámi cudzozemským panovníckym dvorom jeho nastúpenie na trón. Tento výbor už odcestoval a v prvom rade zavítal do Viedne, kde sa sdržoval za tri dni, potom odcestoval do Petrohradu a z tadiaľto do Berlína, kde tiež za tri dni ostane.

Dľa zpráv tureckých časopisov ohľadom na to, že vstúpenie generála baróna *Goltza* do tureckej služby je uzavreté, vydali «irádé», ktorým sodpovedne zamýšľaným reformám nariaďuje sa reorganizácia najvyššej vojenskej rady, ktorej predsedom bude minister vojny. — Druhé «irádé» nariaďuje, že kniežatá musia navštevovať verejné školy,

Mladoturci cieľom hmotného vyvinutia riše chcú uskutočniť veľké plány. Akonáhle sa ústavný poriadok v ríši upevní, sto millionov tureckých funtov požícky vyzdvihnú.

Stihanie a popravenie prívržencov starého režimu ešte vždy trvá. V meste Adana (Malá Asia) vojenský súd denne vynáša výroky v záležitosti zatknutých Arménov a Turkov. Veľa z nich na smrť odsúdili. Minulý týždeň obesili v Adane 9 Turkov a 6 Arménov a šesť Turkov odsúdili na doživotný žalár. Z tohoto uzatvárajú, že v krveprelievaní tak Arméni, ako aj Turci mali účasť. Albánskeho plukovníka *Rifu* z *Djakovy*, ktorého doživotne a majóra IV. vojenského sboru, ktorého na päť rokov odsúdili na pevnostné väzenie, v ministerstve vojny degradovali.

Turecká tlač sa veľa zaoberá so záležitosťou ostrova Kréta. Dľa chýrov Mladoturci uzavreli, že po vytiahnutí medzinárodných čiat po konečné riešenie, ostrov Kréta obľahnú. Následkom týchto chýrov v Athénach utvorila sa Jednota vlasteneckých Grékov tým cieľom, aby prekazila, aby Turci ostrov zaujali. — Jednota na to chce prímáť gréckeho kráľa, aby mobilisoval armádu.

O prevezení ex-sultána *Abdul-Hamida* do jednej arabskej dediny písaly daktoré noviny, o tomto ale v Carihrade nič nevedia. Len to je pravda, že keď by sa *Abdul-Hamid* v Salonikách nechoval pokojne, vtedy ho skutočne odvezú do niektorej arabskej dediny alebo na niektoré ďalšie bezpečné miesto.

Mladoturci ešte vždy uvádzajú poriadok v ríši tureckej. Generál baša *Dšavid* s 2800 ľuďmi a 26 kanónmi je v *Diakove* v Albánii, čo postačí, aby Albánov zauznil. Pravdepodobné je, že Albánci verejný odpor nevyvinú. Dosavádné poriadky bašu *Dšavida* sú veľmi prísne. Zákaz nosenia zbrane, zvlášte v mestách, sa neztretá s veľkými prekážkami. Ale odovzdanie mauserovských pušiek spojené je s ťažkosťami. Albánci tieto pušky považujú za svoj najcennejší majetok.

Aj na iných stranách riše tureckej Mladoturci robia poriadok, pri čom prívržencov starého režimu neúprosne stihajú. V meste *Damaskus* 15 členov jedného reakcio-

nárneho výboru, medzi nimi vynikajúce osobnosti, zatkli a odovzdali vojenskému súdu v Carihrade. — Napriek prísnemu pokračovaniu Mladoturkov sa výtrznosti ešte vždy udávajú. Tak vo vilajete Konja 800 mohamedánov vniklo do dvoch obcí a viac Arménov zabili a ich závodov ozbijali.

POLITICKÉ CHYRY.

Riešenie krízy.

Ku riešeniu krízy malo prispieť veľké krajinské ľudové shromaždenie 48. tých na nedeľu 6. júna do hlavného mesta povolané. Na nešťastie toto shromaždenie nebolo ani veľké ani krajinské lež doprosta len zrejme fiasko tých ktorí ho svolali. Ministri grof Julius Andrassy a Franc Kossúth povolaní boli na osmého júna ku výsluchu u jeho veličenstva Kráľa. Justh a jeho druhovia boli tej nádeje že Kossúth samostatnú banku hneď so sebou domov donese. Bolo to ale zas len nové fiasko, bo je kríza ešte vždy nerozriešená.

Muchotrávky.

Skalické noviny opovažujú sa «Katolícku Jednotu» menovať muchotrávkou. Priam tak nadávajú katolíckej Jednote aj nedospeli židovskí junáci čo do socialdemokratických novín píšu. Nad obrovským šírením sa katolíckej Jednoty nazlobené skalické noviny v bezuzdných besnotách píšu ale este aj nasledovne: «*Nazvom katolíckej Jednoty klamú politickí závratníci náš ľud.*» — Von s mennami! Ako sa volajú tí politickí závratníci čo náš ľud klamú? Závratník čo s politikou a so všetkým gšeftujú treba nie u nás, lež inde hľadať, ako vám to len nedávno ten anglický spisovateľ dokázal.

Denná mzda počas zbranných cvičieb.

Minister obchodu Franc Kossuth o tom upovedomil direkcii pošty a telegrafu v Budapešti, že stále zamestnaní poštovní a telegrafiční výpomocní sluhovia a doručovatelia telegrammov, ktorí dostávajú dennú mzdu, aj keď na zbrannú cvičbu narukujú, dostanú riadne dennú mzdu, jestli sa počas ich aktívnej služby netreba postarať o ich nahradenie a jestli rodinné alebo iné okolnosti udelenie dennej mzdy aj ináč potrebným činia.

Odobzdanie listov na železničných stanicích.

Uhorský minister obchodu nariadil, aby na všetkých tých železničných stanicích, kde v mieste alebo na blízku niet poštového úradu (poštovej agentúry) a kde odosielajú veľa listov, predstavení mohli prijať obyčajné rekommandované listy a bezprostredne odovzdávali ich na poštu vo vlaku.

BESEDNICA.

Vystrkovčania v Nitre a v Močenku.

Napísal: Ján Horváth, káplán vystrkovský.

Veľactené obecnosť, v kabátoch a kacabajkách, v halenách a vo frakoch! Nitra a Močenok vás dá pozdravovať. My vystrkovčania sme tam boli na výlete, preto aj, milí čitatelia «*Kreštana*», odovzdávame vám toto vreľé pozdravenie.

Pýtate sa ma asi: Jako sa vybrali vystrkovčania na takúto ďalekú cestu? No veľmi ľahko! Najsamprv musím podotknúť, že náš Vystrkov nenie jednoduchá dedinka, ale mestečko. Aj by sme si to veru vyprosili, keby nás niekto dedičanmi tituloval. — Pod humnami jachá divoko železnica, vicinálka síce, ale aj toto je lepšie, ako nič. Ľudia nazývajú ju posmešne «kávépörkölő», «kávová mašina», no, ale o niekoľko rokov i tu bude behať rýchlovlak «šnelcug».

Na vršku leží náš milý Vystrkov a má tak utešený výhľad, že radosť je sa z neho v okolí rozhladiť. — Medzi inými znamenitosťami máme tu i spolok katolíckych tovaryšov a ja som tohoto spolku predsedom. Nemysli si, milý čitateľu, že je to hádam nič. Veď to ešte aj do kalendára kňazského (Schematizmus) vložili tí láskaví cirkevní predstavení, tak vážna je to úloha. Tam stojí čierno na bielom: «*Cooperator Vystrkovensis D. Joannes Horváth, Consociationis cath. Sodalium Praeses*». To neni Hekuba a žiadon špás. O jeden titul už viacej. Ale tento titul požaduje prácu a zaujatosť. Preto, aby moji údovia spolkoví videli, že i mimo Vystrkova je život, zaumienil som si, že im dám sveta trochu ovoňať.

Práve som mal pri ruke pozvánku nitrianskeho spolku. Počkajte, ukážem vám volačo z dolnej zeme: Nitru a môj milý Močenok. Nitriansky katolícky tovarišský spolok slávil 25-ročné jubileum svojho jestvovania a zariadil s tým spojenú remeselnícku výstavu a keď nás ku týmto slávnostiam pekne krásne povolal, ushovorili sme sa, že ta pojdeme, keď hneď aj hromy biť budú.

Vybralo sa nás sedem na cestu. Podpreses Jozef Hassay, notár Vilhelm Fenyő, jeden podporujúci úd Julius Likvényi, dvaja kominárski tovaryši Karolko Kurfalvi a Tóni Plecho, Jožko Psenyanszky a konečne ja, akožto predseda a vodca celej chýrečnej expedície. Na stanici sme sa mali zísť, to jest tam sme mali mať «randevú». Ja odbaviac si svätú omšu, dal som si zavolať «frizíra», aby ch bol ináč oškriabaný, ako keď sa s tým sám trápim. Vidiac mojich mladých šuhajov vyfrndolených, nuž aj ja som chcel inakší poriadok uro-

bif s mojimi fúzami a bradou, ktorá lepšie poslúcha holiča, ako mňa.

Takto okrášlený hodil som «haverrok» na plece, vzal som parazol (dáždnik) do ruky, strčil som budellár do vaku a ponáhlal som sa na na stanicu. — Už ma tam čakali moji chlapíci.

— No, už ste hotoní na cestu? — pýtam sa ich.

— Áno, pán preses, už! A ledva čakáme ten vlak, kedy už dojachá.

— No, ale či ste si aj doniesli to najpotrebnejšie: tie «grešle»?

— Načo sú nám peniaze, však pán preses si nezabudli so sebou doniesť?!

— Lalajciho! V tomto nebudeme mať spoločnú kassu, lebo za moje peniaze všetci by sme nemohli prísť ani do Kiripolca.

No, ale oni len žartovali, lebo pýšne hrkali s budellárom na znak toho, že na takúto cestu bez tejto «mammony» nemožno sa vybrať.

V sobotu to bolo a decká nemajúc školy, sbehly sa z celého Vystrkova, aby sa dozvedely, kdeže vandrújú tí tovaryšia. Ale boli na to všeteční i starší a tí hádali, že doista si ideme robotu hľadať do Pešte. Ale so chce s nimi ten kaplán?

Tam ma zastihla jedna učiteľka a nedala mi pokoja, pokým som jej len nevysvetlil cieľ nášeho cestovania:

— Ideme na výstavu do Nitry! — odpovedal som jej na krátko.

A že čo jej donesiem ztadiaľ? Čo? Doniesol som jej varečku do daru, aby sa naučila variť; lebo najväčšia čiastka našich frajličiek sa k tomu nerozumie a keď sa vydá, musí si držať kuchárku.

— Tessék jegyet váltani, mert jön a vonat! — vyzval nás pán Rántotta, aby sme si karty vymenili. — Poverili sme s týmto Vilka, jakožto notára spolku, aby nám vymenil karty až do Topolčian, kde musíme prejsť.

On s radosťou prijal tento úrad, vedomý toho, že však železničiar ho — vraj — poznajú a lacnejšie dostane i karty. A skutočne! Radostne nám zvestoval, že on o dva haliere lacnejšie dostal kartu, ako iný a každému nám prinavrtil jeden krajciar. Ale neskôršie vyskočilo šidlo z vreca: on to zaplatil zo svojeho. — A preto ktokoľvek zo spolku chce na železnici cestovať, nabera nášho pána notára, aby mu lacnejšiu kartu zaplatil.

Zapískla mašina, už tam bol vlak. Sadli sme si do tretej triedy, III. osztály. Umiestnili sme sa. Moji mladíci pozapaľovali si na cigary a ťmudili, ako fabrikové komíny. Karol Kunfalvi, veľký protivník fajčenia, sadol ale o dve lavice na predok, aby ten dym nemusel ťahať do seba, lebo — ako hovorí — jeho plúcka majú nátku. Položil si on vedľa seba «ibreigel». Vedľa neho sedela jedna ženička, ktorá z vystrkovského jarmoku cestovala domov. Veľký batoh vliekla so sebou. Složila si ruky a začala obdivovať, fixovať nášho Karolka.

— Tetinka, čo sa tak dívate na mňa? Ešte ste nevidela tak šikovného mladíka, ak som ja? Či je nie pravda? — pýtal sa náš Karolko.

Naša ženička len toto čakala. Ó, svätý Jedanko! To bol jazýček! Aj jazyky sú rozličných stupňov. Niektorý sa volá jazýček. — No, tento je ešte obstojný, mierny, tento ešte nepicha, len asi prhlí. Ale keď už hovoria:

To bol jazyk! Tento je už vybrúsený, ten už pichá, štuchá a ide do živého. Ale keď povie volakto: Jazyčisko! No, to je už najvyšší stupeň «dokonalosti»; ten už kole, reže bez milosrdenstva, ale ukrutne. Tá baba, čo sa s nami viezla — môžem povedať — mala len jazýček.

— Aká som vám ja tetka? — pýtala sa nášho Karolka. — Kde cestujete? Kedy prídete domov? Načo ta idete? Kto bude organistom vo Vystrkove? atď.

Otázky sa jej sypaly ako z vreca. Náš milý Karolko dobre sa vedel okolo nej vrteť, dával jej odpovede, že my ostatní sme už očakávali, kedy sa chytia do vlasov. Ale na toľko to neprišlo. Baba naša znala Karolka, lebo on i do jej domu chodil komíny vymetať a znala ho, čo ťuhaja žartovného.

Zapískla mašina, konduktor oznámil Ribany. Slovom boli sme v «Riběch» a naša baba chystala sa zostúpiť.

— Tetinka, ľúbite kávičku, pravda? — pýtal sa s úsmevom Karolko.

— Prečo? Pre akú príčinu? — odvetila ona. — Doista ľúbim kávu, čo je na tom zlého?

— Nie! — odpovedal Karolko. — Len preto to spomínam, lebo prírodoznanci povedajú, že preto majú ženy tak ostré jazyky, lebo mnoho kávy pijú.

Ale Karolko tu ďalej neváhal a frk von! Lebo naša baba bola by mu jednu zrelú vypálila, tak sa zarazila nad tou kávovou «sentenciou».

Medzi tým sme zbadali, že nášho kamaráta Plecha nikde nič. Kde je? Či vyskočil von oknom? Dali sme sa ho hľadať. Pýtali sme sa i konduktora, či nepresadol do druhého vozňa? Nie! Teda sa nám zaiste dakde skrýl. Ideme na gánok a tam čujeme veľký hrmot z toho miesta, ktorého dvere sú naznačené týmito dvoma písmenami: «00».

— Otvorte! — volal znútra.

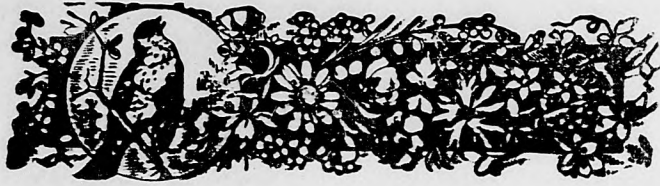
— Čo je? Čo sa ti stalo?

— Nemôžem niako otvoriť! — znela odpoveď.

Probovali sme otvoriť dvere, ale neišlo to; napokon zavolali sme konduktora a tomu sa konečne pošfastilo otvoriť tú pokladnicu. Milý chlapík cez dve štácie musel tam sedieť a kochať sa v tom ľubeznom vzduchu. Kamaráti ho ale nabierali, že Kneipovu kúru robil, že inhaloval.

(Pokračovanie nasleduje.)

Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!!

CHYRNIK.

Letovanie kráľa. Z Viedne oznamujú, že programm letovania jeho veličenstva kráľa je už ustálený. Kráľ v mesiaci júni bude sa zväšča vo Viedni zdržovať a zúčastní sa aj na processii vo sviatok Božieho Tela. V posledné dni júna, ako každý rok, tak aj teraz jeho veličenstvo odcestuje do Iľlu, kde bude letovať. Dňa 28. augusta kráľ odcestuje do Insbruku, aby bol prítomný na sioročnej pamätnej slávnosti povstania v Tyrolsku. Zatyť navštíví kráľ hlavné mesto Vorarlbergu Bregenz a obzre si vyzducholoč grófa Zeppelina. Z Bregenzu sa jeho veličenstvo vráti do Iľlu a tam zostane do tých čias, kým sa veľke vojenské manévry nezačnú. Veľké manévry, na ktorých bude prítomný aj nemecký čisar Vilhelm, budú akiste medzi 6. a 9. septembrom, ponevač jeho veličenstvo kráľ 10. septembra, vo výročitý deň smrti jeho manželky kráľovny Alžbety riadne vo Viedni býva.

Narodeniny pápeža. Z Rímu oznamujú, že pápeža Piusa X. z príležitosti jeho narodenín veľa panovníkov, vynikajúcich osobností, cirkevných hodnostárov a katolíckych spolkov a ústavov zo všetkých strán sveta pozdravilo.

Nový biskup. Jeho veličenstvo kráľ ostrihomskému prelátovi, kanonikovi, rektorovi budapeštianskeho seminára drovi Júliusovi Walterovi udelil titulárne biskupstvo ozerovské. Nový titulárny biskup si toto vyznačenie zaslúžil svojím dluhoročným a zásluhoplým účinkovaním na poli katolíckeho ľudového školstva.

Krst holandskej korunnej princezny. V Háge korunnú princeznu Juliannu 5. júna pokrstili v kostole Vilhelma. Kráľovná Vilma a jej manžel knieža Heinrich popoludní prišli do kostola na krstenie. Pri krste si kráľovná sama držala svoju dcérku. Na zpiatočnej ceste kráľovnej Vilme, jej manželovi kniežaťovi Heinrichovi a ich dcerke obecnstvo oduševnene privolávalo na slávu.

Organ korunovačného chrámu. Organ, ktorý jeho veličenstvo z príležitosti štyridsaťročného jubiléuma svojho pokorunovania za uherskeho kráľa daroval Matiašovmu korunovačnému chrámu v Budíne, už od týždňov stavajú. Do 8. júna, výročitého dňa korunácie ale organ ešte nebude postavený. Elektrickú silu, ktorá bude organ hnať, ešte len teraz zaviedli s veľkým opozdením. Naladenie tohoto veľkého hudobného stroja bude vyžadovať niekoľko týždňov. Organ pravdepodobne len na sviatok sv. Štefana, prvého kráľa uherskeho bude hotový. Na práce dezerá sám fabrikant Rieger, ktorý aj v Budapešti má fabriku na organy. Tento organ zpo-

medzi všetkých organov v krajine bude mať najviac registrov.

Vojenská študijná cesta. Jedna z vysokých vojenských dôstojníkov pozostávajúca kommissia na viacerých miestach našich Horniakov koná študijnú cestu. Táto kommissia tieto dni chodila v Orave, teraz ale z Korytnice píše, že veliteľ budapeštianskeho IV. vojenského sboru poľný zbrojmajster baron Hubert Czibulka, ďalej podmaršall Alfred Ziegler, veliteľ štvrtej jazdeckej brigády general barón Hauer, potom generáli baron Kang, Gürtler a Arz, plukovníci Schay a Wikullil, major Bacsile, kapitáni generálneho štábu Horváth a Gakich minule prišli do Korytnice. Vysokí vojenski dôstojníci obzreli si v prvom rade tamojšie kúpele.

Nešťastie turistov. Na piemontských hoľach — ako z Rímu sdelujú — udalo sa veľké nešťastie. Jedna spoločnosť a síce 2 Taliani a 4 Francúzi s 2 vodičmi chceli vyliezť po povraze na štít Grand Deni. Na jednom nebezpečnom mieste sa povzaz pretrhol a všetci spadli do priepasti. Štyria Francúzi sa zabili, dvaja Taliani zomierajú, dvaja vodičia ale boli len ľahšie ranení.

Krvavý štrajk. Vo Filadelfii zamestnanci pouličnej železničnej spoločnosti, ktorí už od viac dní štrajkovali, minule vyvolali krvavú zburu. Policia musela strieľať do štrajkujúcich. Sto demonštrantov bolo ranených. Demonštrujúci železniční zamestnanci päť vozňov pouličnej železnice zpusťovali.

Požiar v horach. Vo Westfalii v tamojších horách povstal oheň, ktorý zničil 5000 jutár hory. Z Hannover prišlo hasiť oheň vojsko. Duchovný Grote počas hasenia dostal úpal a aj zomrel. Jedného horára len horko-ľazko vedeli oratovať. Zhorelo aj veľa divočiny.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie pokračujúc v apoštolskom diele, udeľoval sviatosť birmovania v obciach: Nagydomás, Nagydobra, Turány, Sztrapko a Radoma; v každej obci držal spolu aj vizitáciu a bol prítomný na školských zkuškach. Dňa 28. mája osvietený pán biskup navrátil sa domov a dňa 31. mája a 1. júna udeľoval sviatosť birmovania v sídelnom chráme košickom. — Dňa 22. mája, vo výročitý deň smrti Sigismunda Búbics, bývalého biskupa košického, Edmund Medveczky veľpraepošt a kanonik košický v hrubom kostole držal slávnostné rekvie. — Dr. Melchior Takács praelát praemonštratský základinou 100 korún vstúpil do katolíckeho patronážu košického. — V dievčenskej praeparandii kláštora Uršuliniek začaly zkušky najprv z muzikálnych predmetov dňa 28. mája. — Spolok katolíckych tovaryšov dňa 30. a 31. mája zariadil zábavu s divadelným predstavením. — Karol Tost, otec Barnabáša Tost, biskupského cerimoniára dostal vyznačenie za «cirkev a pápeža». Vyznačenie odovzdal mu sám osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie. — Kresťansko sociálny spolok robotnícky vydržoval v obci Kassaujfalu dňa 31. mája majáles, ktorý sa dobre vydaril. — Základný kameň novobudovaného kostola v Sátorajauhelyi položili dňa 30. mája za veľkých sláv-

ností. Pri kopaní fundamentov prišli na veľa ľudských kostí, čo je znakom toho, že kolo starého kostola niekedy emiter sa nachodil. — Na území košického biskup-

tamojšiemu rímsko-katolíckemu kostolu. — Osvietený pán biskup dr. August *Fischer-Colbrie* dňa 28. mája vydržoval svoje meniny. Z tejto príležitosti blahoželali

Jeho svätosť pápež Pius X. v sprievode viacej Kardinálov, cirkevných a svetských hodnostárov.

stva utvorili najnovšie katolícku Jednotu: Julius *Hankó* v obci Mezözombor so 70 členami a Jozef *Damits* v obci Pány s 29 členami. — V meste Tokaj zariadili dňa 31. mája muzikálnu zábavu, ktorej donos venovali

mu mnohí mestskí a stoliční úradníci, taktiež i predotavení všeobecných ústavov.

Chýry zo Šariša. *Prešov.* Osvietený pán biskup dr. August *Fischer-Colbrie* dňa 27. mája navrátiac sa

z birmovky, ktorú udeľoval v obci Radoma, prenocoval v Prešove na fare a na druhý deň ocestoval do Košíc. — V tunajšom mestskom dome o tom sa radia prítomne, ktorý zo zadaných 9. plánov na vystavenie mestskej nemocnice mali by prijať. — *Sztankohermány*. Dňa 26. mája vydržiavaná tu bola školská zkuška, po ktorej okresní učitelia vydržiavali riadne ročné shromaždenie, na ktorom zacherali sa s výsledkom zkušky, vyvolili úradníctvo spolku na ďalších šesť rokov a vyznačili mesto, kde shromaždenie budúceho roku vydržiavať budú. — *Szinyelipócz*. Tunajší obyvatelia pre rímsko-katolícku školu za 7.200 korún kúpili v obci nachodiaci sa panský kaštieľ s celým intervillánom, ktorý školským cieľom veľmi sodpovie. O túto kúpu veľké zásluhy má tunajší horlivý farár Lukács *Milyon*. — V Prešove z príležitosti sviatkov Svätodušných vydržiavali za tri dni 40 hodinovú pobožnosť k úcte prevelebnej svistosti Oltárnej. Takúto pobožnosť držali aj v meste *Kisszeben*, *Nagysáros* a *Soóvár*, na ktorých sa mnohí veriaci súčastnili a svoju poklonu verejne vyjavili. — *Bardajov*. Dňa 3. júna bola tu veľká búrka, ktorá na celom okolí mnoho škody zapríčinila. Príval i niektoré cesty pohubil.

Urazenie jeho veličenstva nášho kráľa. V Belehrade vychodiaci časopis «Republika» drsne napadol kráľa Franca Jozefa, následkom čoho uhorsko-rakúsky vyslanec belehradský gróf Ján *Forgách* porobil kroky u srbskej vlády, aby za drsné napadnutie dostal zadosťučinenie. Ministerpredseda Novakovič sa pred grófom *Forgáchom* osvedčil, že urážky časopisu «Republika» nemožno vážne brať, lebo tento časopis aj Karadževićovskú dynastiu tupil a preto ho najbližšie srbská vláda prísne pokutuje. Ostatne srbská vláda najbližšie predostre skupštine návrh zákona o zmenení niektorých ustanovení tlačového zákona a v tomto zákone sa potom postará aj o trestaní urážok, ktorých sa časopisy dopustia proti členom srbskej panujúcej rodiny a proti cudzozemským panovníkom.

Automobile policie. Budapeštianska polícia v najbližšom čase zaujímavú novotu chce uviesť do života. Ministerstvu vnútra minulý týždeň poslali pisma, v ktorých polícia prosí zadováženie dvoch automobilov k úradnému upotrebovaniu. Jeden z týchto automobilov bude väčší so šesťnástimi sediskami. Tento je určený pre policajnú kasárňu. Na tomto automobile peších policajtov budú vozíť k ohňu a demonstráciám. — Druhý automobil bude menší so šiestimi sediskami a je určený viac ku službe tajných policajtov. Tento druhý automobil budú držať na hlavnom kápitanáte.

Byvalý dedič srbského trónu a kráľovrahovia. Z Belehradu oznamujú, že majór Okanovič, ktorý sa s kniežatom Georgom nedávno podohadoval, poslal ku kniežatovi sekundantov, aby od kniežata pýtali rytierske zadosťučinenie. Jeden zo sekundantov bol z tých dôstojníkov, ktorí mali účasť v kráľovražde. Knieža Georg týchto sekundantov rozkázal z paloty vyhodíť a keď už boli vonku, odkázal im, čo so sprisahancami v žiadnej

záležitosti nebude vyjednávať a nemôže dovoliť, aby členovia bandy sprisahancov prekročili len aj raz práh jeho domu.

Automobil. Z Turian (stolica turčianska) oznamujú, že tam vo svätodušný pondelok jeden automobil srazil manželku Jána Baľalu a veľmi ju poranil. V obci bývajúcí hlavný slúžny Attila Ujhelyi naskutku telegrafoval do Fenyőházy, kde žandári automobil pristavili a dovedli ho späť do Turian. — Majiteľ automobilu dal síce ranenej žene peňažnú náhradu, lenže sa týmto od následkov svojho rýchleho uháňania a ním zapríčineného nešťastia neoslobodil, ponevác hlavný slúžny Attila Ujhelyi proti patričnému zaviedol pokračovanie.

Čudný výsledok lovenia rýb. V obci Pettau v Štýrsku rybár Bapotocky lovil tieto dni v noci na rieke Dráva ryby, ale nemal šťastie. Už chcel odísť, lež po polnoci ešte raz vyhodil sieť, do ktorej sa chytilo čosi ťažkého, tak že to sotva vedel vytiahnuť. Aj sa tešil náramne, že mu šťastie poslúžilo a s radosťou sa vrátil domov. Veľmi bol ale prekvapený, keď v sieti našiel — človeka. Hneď ho začal kriesiť a dotičný sa aj prebral k životu. Ochránený človek bol spitý a ani poňatia nemal, že jako spadol do vody.

Zéhadná smrť. Z Vrútok (Ruttka, stolica turčianska) píšú: Keď námestný náčelník vrútockej stanice štátnych železníc Julius Vogelhut dňa 2. júna ráno o 5. hodine prišiel domov zo služby, na stole nechaný revolver našiel v ruke svojej manželky. Keď ho chcel vyňať z ruky svojej manželky, revolver neočakávane vypálil a guľa vletela Vogelhutovi do brucha. Rýchle zavolaný železničný lekár ranu obviazal a nemocného dal zaviezť do tešínskej nemocnice, kde zomrel. Žandarmeria zaviedla vyšetrovanie, že kto je za nehodu sodpovedný. Tragická smrť mladého, obľúbeného človeka vzbudila všeobecnú sústrasť.

Lapený šudier. Budapeštianska polícia zatkla tieto dni bývalého železničného hamovníka Jozefa Kromsteina. — Kromstein v svojom starom železničiarском odeve na západnom nádraží vysadol na vlaky, vypýtal si od cestovateľov vozné karty a potom z prvej stanice ocestoval späť a za vozné karty si pýtal späť peniaze. Ale krem toho spáchal veľa iných klamstiev. Tak jednej švadlene sľuboval, že si ju vezme za ženu a vylákal od nej 800 korún.

Odstránená železničná katastrofa. Len teraz vyšlo na javo, že v akom veľkom nebezpenstve boli ľudia, ktorí vo svätodušnú nedeľu cestovali na rýchlovlaku zo Segedína do Budapešti. Zo Segedína popoludní o 3. hodine 17 minútach pohnuvší sa rýchlik medzi stanicami Kistelek a Félegyháza jachal za takého prívalu, ako keď by sa oblaky boly pretrhly. Premoknutá pod vlakdráha om odrazu len strašne praskla. Vozne sa za jeden okamih na pravo i na ľavo, z boka na bok zakolísaly, ale v nasledovnom okamžení nebezpenstvo prestalo. Strojník rýchlika totižto zbadal, že na práve opravených koľajniciach je dráha chybná, čo mu ale vopred bolo oznámené. Vtedy, aby vlak cez kritické mie-

sto čím rýchlejšie prebehol, dal dvojitú paru. — Keď rýchlik pred stanicou Félegyháza zastal, zbadali, že niekoľko cestovatelia boli nepatrnejšie ranení.

Za živa pochovaný. V meste Nagybánya dňa 1. júna popoludní na dvore domu tamojšieho krajčírkeho majstra Ludvika Horovitzu začali renovovať jednu starú studňu. Robočníci sa ale veľa nerozumeli veci, lebo ako sa približovali ku dnu studne, zle podoprené múry sa srútily a zasypaly nádenníka Grigu Lupuca. Medzi robotníkmi nastal veľký strach a naľakaní volali o pomoc. Čoskoro sa shromáždil veľký zástup ľudu. Horko-fažko podarilo sa hlavu zasypaného nádenníka vytiahnuť z pod rumov. Ešte žil, ale sa ponosoval, že cíti veľkú bolesť. V tom ale ochranná práca zasekla. Na to hlavný kapitán Smaregla, hlavného kaňského merníka Ludvika Fabiána požiadal, aby viedol ochrannú prácu. Aj hasiči prišli, aby sa nešťastník prípadne neutopil vo vode keď rúmy vytiahnu. Konečne o 12 hodín vytiahli Lupuca celého. Nestalo sa mu nič, ale natoľko oslabol, že ho museli na voze domov zaviezť.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny,
na pol roka	2 koruny,
na štvrt roka	1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tých ctených predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám výš-
udané predplatné, prosíme, aby si čím skôr vy-
rovnali svoje predplatné podľa hore označeného
vyzvania.

HOSPODARSTVO.

Opatrovanie kože dobytká.

Majme vždy starosť, aby sme kožu nášho dobytká držali v čistote, pretože nie len že je i na oko špatný takýto opustený statok, ale sa ho okrem toho i každá nemoc veľmi ľahko chytí a potom pri dojných kravách je i mlieko nečisté a veľmi ľahko sa zkaží.

Dobrý gazda nie len svojho koňa drží čisto, ale stará sa práve tak i o rožný dobytok. Len lenivý gazdovia majú tú výhovorku, že rožný statok je veľmi štekľivý a že nevydrží také čistenie a suchanie, ako kôň. Ba niektorí nehanbia sa i to hovoriť, že čisto držaná krava dáva menej mlieka, ako krava zapustená; lebo jej vraj čistenie nie je ku osuhu. Ale kto nechce veriť všemožným hlúpym týmto rozprávkam, nech sa ide presvedčiť do stajne niektorého dobre zariadeného väčšieho hospodárstva a presvedčí sa tam, že tam práve tak česú a kefujú kravy, akokoľvek i kone a veru keby

to týmto bolo na škodu, nerobili by to doista iba pre krásu. Ale robia to tam preto, lebo tam to vyzkúsili, že čistá stajna a čistý dobytok je nie len niečo pekného, ale že v čistej stajni opatrovaný čistý dobytok dáva viac mlieka a k tomu je ešte i hodne zdravší. — To je síce prirodzené, že keď jednoročný alebo viac ročný hnoj a nečistota počneme zrazu nemilosrdne driapať česákom z kože hoväda, veru toto chůda netrpí takéto čistenie pokojne, ale sa mece a hádže, lebo ho to bolí takáto nečistota sa už zmenila temer v opravdovú chra-
sty na tele hoväda.

V prvom rade starajme sa o to, aby sa hovädo veľmi nezašpinavelo. V tomto ohľade veľmi dobrú službu konajú stajne dobre zariadené. Hlavnou vecou je, aby stajna bola tak zariadená, že by voľno mohlo z nej odtekať. V takejto stajni potom je ľahko udržať hovädo v čistote, zvlášte keď i hnoj často vykydáme a hľadíme statok udržať na suchej mostovine. Ponevác sa chvost a brucho hoväda najskorej zanečistí, preto neškodí, keď mu srsť pod bruchom a srsť na chvoste obstriháme. V lete chvost obstrihávať je nie radno, lebo ho hovädo potrebuje ku obháňaniu múch. Na obstrihanú srsť sa potom menej nachytá nečistoty a tak ju možno i o mnoho ľahšie odstrániť. To snád ani dokladať netreba, že na hoväde obschnutý hnoj treba najprv odmočiť a len potom prichytiť sa do čistenia česákom.

Jestli niektorý gazda kŕmi svoj rožný dobytok čerstvou zelenou krmou, nech má väčšiu starosť o to, aby jeho statok bol čistý, lebo nie len že sa následkom nečistoty veľmi rýchle zkaží i vydojené mlieko, ale kazi sa i sám statok. Táto vec je dosť jasná a srozumiteľná. Koža hoväda je nie len preto na ňom, aby telo ochránila od rozličných úrazov, ale i preto, aby ona odstránila z tela tie látky, ktoré sú v tele už nie potrebné a ktoré neprešli cez hovädo črevami. Toto potenie stáva sa malými dierkami na koži, ktoré však slobodným okom nevidíme.

Jestli teda prach a nečistota tieto dierky zapchá, spomenuté nepotrebné látky nemôžu sa vypariť, nemôžu odísť z tela, v ktorom sú už nie potrebné a preto veľmi ľahko môžu zapríčiniť nášmu dobytku nemoc povážlivú. Len pomyslime si sami na seba, že v lete, keď sa veľmi potíme a keď na to zapadneme prachom, ako dobre nám padne, keď sa umyjeme alebo okúpeme. — Tento dobrý pocit pochodí z tade, že následkom napadnutého prachu zapchaly sa naše drobné póry a po umytí zase sa odopchaly a tak telo môže zase voľne vyparovať pórmi látky už nepotrebné. A práve sa vec takto má i pri dobytku.

A potom i to je pri tom, že keď ideme s takýmto čistým dobytkom do jarmoku, skorej sa naň trafi kupec, ako na statok nečistý, zamazaný, a kupec za takýto čistý a tak teda i zdravý statok radšej zaplatí o niekoľko korún viacej, ako za nečistý. A to zdravé a čisté držanie nedá sa docieľiť za okamih, keď to chceme mať, musíme hovädo držať v čistote.

Dobrý gazdovia hovoria, že dobre čistený statok

potrebuje menej krmu a pri tom je krajší, ako statok nečistý. — Preto čistime svoj dobytok riadne a tak to bude najlepším svedectvom toho, že sme hospodármi opatrnými. Lebo gazdu súdla dia jeho statku.

DOPISY.

Molnoš.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto môjho dopisu v našom milom «Kresťan»-e.

Jako účinkuje Jednota Katolíckeho Ludu v Molnoši?

Molnoš je malá utešená dedina blízko Nitry. Má do 800 alebo 900 obyvateľov. Sú oni roľníci, roľnícki a fabrickí nádečníci. Niekdy hmotné blaho panovalo v tejto dedine, včul ale — vyjmúc niekoľko gazdov — ľud je chudobný a v potu tváří vyhľadáva chlieb svoj. Že čo zapríčinilo tento obrat, načo to opisovať? Každý uhádne, že žid a kréma je toho príčinou.

Nemyslíme si ale, že by to bol ažda celkom zkažený ľud. O nie! Je pravda, že kúkoľ sa najde všade, nuž ale ľud molnošský čisto zadržal mravy svoje, bárs aj blízko leží ku mestu. A že ľud, bárs v Nitre mnoho zlého vidí a slyší, predsa verný zostal ku viere svojej, lo učinil pán Franc *Csiszár*, bývalý učiteľ molnošský, ktorý s vrelým srdcom a s celou silou pracoval na tom, aby molnošani neupadli do zkazy, do ktorej pri mestách ležiace dediny upadajú. Dietky im k dobrému vyučoval, starších napomínal a s dobrými radami obsýpal, založil im sporiteľňu, do ktorej ten chudobný ľud už blízko šesť tisíc korún si nanosil. Nech mu Pán Boh odplatí jeho namáhanie!

Tento dobrý pán učiteľ už neni v obci, ale miesto jeho zaujal druhý a ľudu oddaný pán učiteľ, Joachim *Dubik* a s ním usilovne pracuje Jednota Katolíckeho Ludu dňa 13. decembra 1908. v obci utvorená. Že ako účinkuje táto Jednota, ukáže nám to shromaždenie, ktoré vydržiavané bolo v pondelok sv. Ducha. V ten deň húfy ľudu sa hrnuly na plac pri zvonici sa prestierajúci. Boli tam molnošani, kajszani, kňöčkani, tormošani, mnohí aj z Nitry, tak že počet poslucháčov môže sa určiť na 400. Shromaždenie Ján Gyuris molnošský gazda otvoril s krátkou, ale veľmi peknou rečou. S tým začal, že Čínu, túto obrovskú krajinu, Angličani len s niekoľko tisíc vojakmi prinútili sa poddať, lebo mali dobrú zbraň a boli cvičení, kým číňančani boli nevzdelaní. Tak podobne aj milióny katolíkov v Uhorsku premohli, dla počtu slabí, ale vo cvičenosti a zbehlosti udatní jejich nepriateli. freimaureri a židia, lebo katolíci sa necvičili, ani pospolu nedržali. Preto hlavná povinnosť katolíkov je, aby sa učili od nepriateľov svojich vzdelanosť a svornosť. Shromaždený ľud hlučným potleskom poďakoval sa rečníkovi za krásnu a pravdivú jeho reč.

Za ním rečnil Jozef Látecska, obyvateľ molnošský. Vyše pol hodiny trvala reč jeho a tolko učenosti a

zbehlosti sa v nej vyvíjalo, že aj v reči vzdelaný človek predivený počúval tohoto ozaj za rečníka zrodeneho roľníka. Podľa neho stav katolíctva od dávna už smutný bol v krajine našej. A do toho stavu priniesol ho liberalizmus a hlava jeho Koloman Tisza. Tento z masnými hrnaami obdaril vodcov našich, ktorí potom o ľud málo dbali. Ľud chudobnel, všade v zákonoch len na mlyn židov hnali vodu a odbierali práva toho katolíctvu, ktorý s krvou a peňazmi hájil a bránil vlatst uhorskú. Ale Boh poslal aj nám Mojžiša, Ferdinanda Zichyho a ten previedol ľud katolícky cez more liberalizmu a priviedol ho do zeme zasnúbenej, do tábora kresťanskej ľudovej strany. Táto bojovala potom za hmotné a cirkevné práva naše a jej udatnému bojuvaniu a povzbudeniu ľudu ďakovať sa môže, že ten masný hrniec liberálsky v našich časoch natoľko sa roztrepal, že ani sto trenčianskych drotárov by ho nebolo vstave znovu zadrotovať. (Ohromný smiech a potlesk.) Včul už ľud nespí. Pracuje a sa vzdeláva. A že to dobre ide. ďakovať sa môže aj Jednote Katolíckeho Ludu, ktorá už blízko 200 tisíc katolíkov zorganizovala do tábora svojho.

Po tomto rečník rozložil položenie Jednoty molnošskej. Len 34 údov mala, keď sa začala, včul už ich má 147. Ale pracuje aj za svojich údov. Mala za pol roka 7 shromaždení, na ktorých reč bola o tých najpotrebnejších veciach tak politického, domáceho, ako aj osobitného života. Ale starala sa aj o hmotné blaho obce. Dala dodávať drevo na kurivo. Do včulku päť vaggónov dreva dala dodať, pri čom údovia 242 korún zošporovali. Keď k tomu pridáme za dovážanie dreva platených 60 korún, ktoré tiež údovia Jednoty obdržali, vidíme, že Jednota molnošská svojim údom behom pol roka 302 korún chosnu doniesla. — Preto rečník vyzval prítomných, aby verný zostali k Jednote Katolíckeho Ludu a jestli by sa nachádzal taký, ktorý ešte neni údom, nech sa dá zapísať.

Hlasité «Ěljen!» a neprestajné schvaľovanie ozývalo sa, keď Látecska reč svoju dokončil. Ako nastalo ticho, miestny správca Jednoty oduševňoval údov nie len k organizácii, ale aj k pravému kresťanskému životu, aby boli oni nie také duby, ktoré len z vonku sa vidia silné, v nūtri ale sú prázdne, lež aby boli duby z vonku a z vnútra silné a zdravé a tak vedeli udržať tie nátlaky, ktoré nepriatelia a neveriaci ľudia na katolíctvo činia. Keď spevokol Jednoty odspieval «Hymnus» shromaždenie sa dokončilo. Nových údov sa prihlásilo 11, tak že molnošská Jednota Katolíckeho Ludu má už 158 členov.

Vďaka vám Molnošani, že tak krásne a udatne sa držíte! — Sláva vám, že taký pekný príklad dávate aj ostatným Jednotárom tejto krajiny našej! Požehnaj vás Pán Boh v prácach vašich!

S katolíckym pozdravom

dr. Štefan Krajcsovic,
kaplán a miestny správca Katolíckej
Jednoty molnošskej.

Hólak (stol. trenč.).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom «Kreštan»-e.

Už je tomu dlhší čas, čo som podal zprávu o tom, čo sa u nás robí. Písal som vtedy, že náš všestranne vážený a vrele milovaný pán farár Štefan *Rényi* sotva čo krátke dva roky blahonosne účinkuje u nás, tak veľké diela previedol, že nimi nie len svojich veriacich, lež takmer celé okolie prekvapil.

Prvou starostou jeho bolo, aby chrám Boží do hodného stavu priviedol. Preto ho dal krásne omalovať a vydlážiť a to všetko z obetí svojich farníkov. Ako toto veľké dielo zkončil, hneď založil katolícku ľudovú Jednotu, ktorá má po dnes 350 členov. Teraz pred dvoma mesiacmi založil zas kresťansko úverkový spolok, ku ktorému patrí posavád 380 členov s účasťami po 50 korún. Pri týchto ťažkých prácach je pánu farárovi na pomoci a skutočne pravou rukou tunajší pán kaplán.

Minulú nedeľu držal pán farár shromaždenému ľudu veľmi krásnu reč o Jednote Katolíckeho Ľudu, ktorou hlboko dojal všetkých prítomných. — Po tom rečnil tunajší pán kaplán Jozef *Ronchetti* a uisťoval ľud kresťanský, že kríž, na ktorom visel a umrel náš Spasiteľ, musí zvíťaziť.

Po týchto krásnych rečiach pozdvihol sa k slovu tunajší občan Pavel Belko a rečnil tak oduševnene, že ľud pustil sa do plaču. — Povedal on medzi iným: My sme už dávno mohli mať účastinársku sporiteľňu, neprajníci naši ale odvádzali nás od toho, ba čo viac nám v tom robili prekážky, ktoré od tejto veľmi vážnej veci mnohých odvedly; včul ale — povedal ďalej — držíme sa jeden druhého, ako pevná reťaz, nedajme sa kroz nikoho odstrašiť, veď máme dobrých vodcov, to sú naši vrele milovaní duchovní, ktorí nás obránia a nedopustia, aby nám kto krivdu robil. Pracujme usilovne a behom niekoľko rokov bude naša práca mnohonásobne nahradená.

Bol som v istej spoločnosti, — pokračoval ďalej v reči, — kde som na vlatné uši počul, ako nepriateli naši posmešne o nás hovorili a potupné hany na nás kydali; ja ale som si vzdychnul a na tie reči v krátkosti som len to odpovedal: «Príde čas, kde my zvíťazíme nad vami a vy budete druhým na potupu a haňbu!» Skutočne už aj vídať, že ačpráve náš úverkový spolok ešte len začína účinkovať a nepriateli naši nosom krúčia a haňbia sa za tie potupné reči a hany, ktoré na nás kydali.

Ľud náš poslúchol svojich dobrých duchovných otcov a nosí svoje mozoľne a ťažko vyrobené grošiky, totiž 20 halierov týždenne do nášeho kresťanského úverkového spolku. Majetnejší občania zase, ktorí mali v iných sporiteľniach vložené peniaze, vzali ich z tadiaľ a sverili rukám duchovného otca, tak že behom dvoch mesiacov nachodí sa už blízko dvanásťtisíc korún v účastinárskej kresťanskej spoločnosti. — Nech Pán Boh

živí našich dobrých vodcov, nech im dá silného zdravia a dlhého života, aby to dielo, ktoré začali s nami sprévádzať, šťastlivé a požehnané bolo.

Úroda sa u nás veľmi pekne ukazuje, o veľa krajšie, ako u našich bratov na Dolniakoch. Je pravda, že pre veľké suchá len pomaly a ťažko vyvíjaly sa rastliny, od 27. do 30. mája ale popršal u nás deň a noc tichý dážď, následkom čoho sotavujú sa aj slabé rastliny. Ovocie sa tiež ukazuje, nie ale tak hojne, ako lanského roku, lebo studené vetry a mrazy začiatkom mája veľmi škodily ovocným stromom, práve keď boli v kvete. — Zachráň nás milostivý Boh, od všetkého zlého!

S kresťansko-ľudáckym pozdravom

Paduansky.

Antunovac (Slavonia).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Otený Pán Redaktor!

Uctive prosím, ráčte v našom milom «Kreštan»-e uverejniť tieto riadky.

Nemôžem o inom písať, ako o tom, čo teraz celý svet zaujíma, totiž o stave poľného hospodárstva. Po ťažne tohoto treba mi sdeliť, že my tu v Slavonii, menovite v stolici Požega od 15. mája máme krásne počasie, teplé a tiché dáždiky. — Raže následkom toho porástly do výšky 2 metrov, stoja pekne a už aj odkvitly. Pšenice sa sypú. Jariny sa tiež pekne ukazujú. Kukurice, krumple po jedných miestach už po druhé ohŕňajú. Ďateliny, sena a vôbec všetkého bude viacej, ako lanského roku. Sliviek bude málo, lebo mrazy na mnohých miestach veľa škody narobily v ovocných sadoch a vo viniciach. Hrušiek a jablk bude hojne. — Zaplať Pán Boh!

S ľudáckym pozdravom

M. P., roľník.

Kysucké Nové Mesto.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom milom «Kreštan»-e.

Málo dopisov sa človek dočíta v novinách z nášeho mesta, lebo naši ľudia jak neradi čítajú, tak aj neradi píšu. A predsa sluší sa opísať z nášeho okolia zriedkavejšie udalosti, ktoré keď aj nemajú krajinského významu, predsa mnoho razy zvlášte pre okolitých čitateľov sú zaujímavejšie, jako fúzia, samostatná banka. Po tom veľkom požiari, ktorý pred 5 rokmi naše mesto zpusťošil, sme sa už akosi na nohy postavili, trebárs ho budeme ešte mnohé roky cítiť. Predsa usilujeme sa nielen hmotne pokračovať, ale aj duševne, aby sme veľmi nazad neostali za inými krajmi, ktoré nás ohľadom vzdelanosti, cvičenosti ďaleko prevyšujú, jako to so žiaľom srdca badáme, kolko razy sme len prinútení v cudzozemsku náš chlieb vyhľadávať. Z tej príčiny radi čítavame rozličné knihy a časopisy, tak nábo-

ženské, jako aj politické. My starší s najväčšou radosťou pozorujeme na našu kvitnúcu mládež, ktorá sa s ochotnosťou aj do takých vecí chytá, ktoré nám za našich mladších časov len z chýru boli známe: na príklad divadelné predstavenie a štvorhlasový spevokol. Prvé riadi náš p. kaplán, druhé zaviedol p. rektor, ktorý odtedy, čo jako učiteľ išiel do zaslúženej penzie, viac času má s nami sa zaoberať a v speve nás cvičiť; za toto sme mu aj povdační. Spomenúť musím posledné divadelné predstavenie, ktoré naša mládež na veľkodušné sviatky a na Trojicu zariadila a ktoré tak skvelo vypadlo, že všetci tam prítomní páni a mešťania veľmi chválili obratnosť, šikovnosť a smelý výstup našich dobrovoľných hercov. Predstavili Urbánkov obraz zo slovenského života: «*Križ pod lipami*» v 3 dejstvách. Pred hrou a po hre spevokol rozličné spevy prednášal. Medzi herečkami, ktoré síce všetký výborne hraly, najviac vynikla Katka (Maria Szmetana), čo utrápená a statočná manželka, Johanka (Sid. Chutko) v zástoji chudobnej a vernej devy, Veronka (A. Dubravay), Zuzka (Kamilla Chutko) a Dobroňka. Mládenci tiež zaslúžia pochvalu celého obecnstva, nadovšetko ale náš zriedkavý a zrodenný herec: Ignác Čuntala, ktorý v tých štyroch zástojoch, čo do teraz predstavoval, preukázal svoje neobyčajné vlohy a náklonnosť k divadelnému životu. Podobne vynikli Dančo, Palko, Martin, Klepáč a Petrik. Zaujímavý a milý bol výstup dvoch 7 ročných dieťok Janika a Aničky. Čistý výnos, asi 100 kor. sa obráti na chudobných a na kostol. Takým spôsobom sme sa aj zabavili, aj vzdelávali aj sme stým dobrým skutkom preukázali a pomohli chudobným. Bár by sa tento vzdelávajúci prostriedok čím viac rozšíril na našich stranách

S úctou

Prítomný.

Rozmary a žarty.

Zo školy. Školdozorca prišol do školy a pýtal sa malej Aničky:

— Povedz mi, dcéra moja, že jaké človek má smysly?

Anička: 1. zrak, 2. sluch, 3. čuch, 4. cit a 5. . . .

Tu Anička zatíchnie. Učiteľ, známy jako milovník vína, stojác za chrbtom školdozorcu, chcel dievčaťu pomôcť a ukazoval jej na ústa rukou. Anička s radosťou vykrikla:

— A 5. smäd.

Opak príslovia. Učiteľ: Zapamätajte si toto deti: Kto nemá v hlave, má v nohách!

Janko: Oj, to je chyba! Náš ňanka má v hlave často toľko, že nemôže ani nohama pohnúť.

Mudrovanie žobráka. Žobrák: Prosím vás, milostivý pane, dajte mi nejakú malú podporu.

Pán (mrzute): Čo vám to napadlo? Sám žiadne peniaze nemám.

Žobrák: A prečo neidete robiť?

Obava krajčírskoho majstra. Šuster: Čo povieš na to, že ľudia už budú na balónoch v povetří sem i tam lietaf?

Krajčír: Potom môže čert hľadať dlžnikov!

Skromný nemocný. Holič ležal v nemocnici. Ráno navštíviac ho lekár, pýtal sa ho:

— Čo dobrého si prajete k obedu?

— Čo je dobrého v kuchyni? — pýtal sa nemocný holič.

— Telacina, bravčovina a kurence.

— Prosím si kurča.

— A čo k nemu? — pýtal sa lekár.

— Prosím ešte jedno!

Zo súdnej siene. Sudca (k obžalovanému starému zlodejovi):

— Jako sa menujete?

Obžalovaný: Však im to už po pár rokov hovorievam; už by si to mohli, pane adjunkt, zapamätaf.

Také polepšenie. Sudca k obžalovanému:

— No, vidíte, od poslednej vašej krádeže uplynul dosť dlhý čas, než vás sem znova priviedli. Čo ste robil za tú dobu?

Obžalovaný: To prosím, slávny súd, som bol zavretý inde.

Oznam.

Ku cti a sláve božej malujem chudobným kat. kostolom oltárne obrázky zdarma, pri nahradení materialov, veľmi chudobným cirkvám i celkom zdarma. Podnes maloval som štyri oltárne obrázky zdarma, dva za nahradenie materialov. (Kto by hcel vedieť kde? Vďačne mu to odpišem.

Podobne kde by byly potrebné na drevené križe unučenia, malované na plechu, — vďačne i to vyhotovim. Vyzývam preto úprimne Vel. pánov farárov chudobných farností, aby povšimli si oznam tento.

Všetky dotazy prosím poslať na mňa.

Karol Dodek

**Neváhajte, keď vás hlava
bolí lež potrebujete hneď**

Beretvás-pastille

ktoré za desať minút zastavia najtuhšie migrén-hlavy bolenie. — **Cena K 1.20.**
Lekármi odporúčaný liek.

K dostaniu v každej lekarni!

Dorába Tomáš Beretvás, lekárnik Kispest. Pri 3 škatulkách zasielka franko..

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 5. júna.

Úradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica*: tísská K 31·70—33·40, stolnobelohradská K 31·45—33·20, peštianska K 31·55—33·25, banátska K 31·65—33·30. — *Raž*: prvotriedna K 20·85—21·00, druhotriedna K 20·30 do 20·70. — *Jačmeň*: prvotriedny K 17·50—17·70, druhotriedny K 17·10—17·40. — *Proso*: K 13·75 do 14·60. — *Ovos*: prvotriedny K 18·00—18·20, druhotriedny K 17·50—17·90. — *Kukurica*: K 15·65—15·75. *Repica*: K 31·50—32·50.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	24·60	24·20	23·80	23·50	23·20	22·80	20·60
		č.	7	7½	8		
		K	20·20	18·10	9·00		

Za 50 kilogramov i s vrecem.

Drobné otruby: K 7·40, hrubé K 7·50.

Strova: fazuľa obyčajná biela K 21·50—22·50, fazuľa strakavá K 15·50—16·00. — *Hrach*: nelúpaný, čistý K 28·00—33·00, lúpaný K 24·00—51·00. — *Šošovica*: čistá K 30·00—50·00. — *Konopné semä*: K 18·00 do 19·00. — *Mak*: K 53·00—54·00. — *Rasca* (kmín): Kor. 110·00—112·—. Všetko po 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 158·00—159·00, vidiecka K 000·00—000·00.

Slanina: mestská 4-kusová K 130·00—131·00, 3-kusová K 143·00—144·00. vidiecka K ———— za 100 kilogr.

Slivy: (z r. 1908.) bosenské (100 kusové) K 19·50 do 19·80, (z r. 1908.) srbské (100 kusové) K 29·00—30·25 po 100 kilogramoch.

Datelinové semä: Červená datelina K 130·00—135·00, lucerna jasnozrná K 130·00—140·00 za 100 kg.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 5·20—5·50, žlté K 6·00—7·00 za 100 kilogr.

Vajcia: prima uhorské K 97—98, od Tisy K 95—96, sedmohradské K 94—95 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Lekvár: srbsky (z r. 1907.) K 33·50—33·50, bosenský (z r. 1907.) K 33·50 po 100 kilogr.

Drúbež (hydina) živá. Husy krímené K 1·70—1·80 kilogr.; kurence k smaženiu a k pečeniu K 2·60—3·40, sliepky na polievku K 3·40—4·40 za jeden pár.

Maslo: k čaju K 2·60—2·80, k vareniu K 1·60—1·90, syr 10—12 h., všetko v kilogramoch vo veľkom.

Petrolej: Fiumánsky krištálový K 35·00, fiumánsky White-Star (***) K 29·00 za 100 kilogr.

Odkazy redakcie.

F. K. K. List sme nedostali. Za to nič.

B. T. N. Prevyšuje to ozaj všetky pochopy bezočivostí ako sa opovážujú tie noviny o cirkevnom hodnostárovi písať. Keď sa aj zaslepený ľud dopustí podobných hnusných vystupkov proti svojmu predstavenému,

za to sú zodpovedné v prvom rade noviny, čo neskúsený ľud proti predstaveným a vrchnostiam jednotajne huckaju. Zodpovedať ale musia za to pred Bohom aj ľudia čo také zkazonosné noviny rozširujú a ľudu čítať dávajú. Von teda z katolíckych domov s takými muchotrávkami.

Členov tretieho radu svätého Františka jubilárna púť do svätej zeme. Svätou Kongregáciou dňa 20. novembra 1906. na päť rokov udelenými privilegiami opatrení, pri schvalujúcom a podporujúcom usrozmnení najdôst. biskupského sboru Uhorska, s dovolením Generála radu sv. Františka, pre členov tretieho radu sv. Františka sriaďujeme *jubilárnu púť* do sv. zeme od 20. augusta do 23. septembra 1909. trvajúcu, na ktorej každý katolícky veriaci krajiny súčasťou sa môže. Odchod z Budapešte 20. augusta. — Návrat 22. septembra. Smer cesty: Budapešť—Triest—Alexandria—Caifa—Jaffa—Jerusalem—Bethlehem sv. Ján—Jaffa—Alexandria—Triest—Budapešť. Cena: I. trieda 672 kor. 40 hal. II. trieda 516 korún 50 halierov. III. trieda 299 korún 10 hal. Prihlásiť sa možno: U kommissariatu sv. zeme Budapešť, II. okres, Margit-körút 23. P. Ferdinand Kaiser, kommissár sv. zeme; P. Leonárd Tréfan, redaktor Posla sv. Františka; Karol Zsekó redaktor «Stromu Serafického»; P. Kapistrán Havas budínsky správca tretieho radu sv. Františka, jubilarnej púte riaditeľa.

Opätne radia všetkým, čo trpia na lámku, pákostnicu, lúpanie, klanie, bolenie hlavy, zubov, nervov, klanie v boku, influenzu, slabosti a trasenie, aby sa liečili *Fellerovým Elza-Fluidom*. — Zarovnak podivným výsledkom upotrebiť môžu *Fellerov Elza-Fluid* pri ranách popálením zapríčinených, pri horúčkach a slabosti zraku. — Tucat na prábu franko 5 korún. — *Fellerové Elsa-pilulky* proti boлению žalúdka, napínaniu k dáveniu-tvrdej stolici prevyšujú všetko očakávanie. Šesť skatuliiek franko 4 koruny. Pôvodné dostať len u V. Eugena Feller lekárnik Štubica. Kostolná ulica číslo 18. (Záhrebská stol.)

Čerstvú hlavu

pevné nervy a svaly, občerstvujúci a liečivý spánok má, kto potrebuje Fellerov Elsafluid. K objednaníu u V. Eugena Feller Štubica, Kostolná-ulica 18. číslo (stol. Zahreb.)

Marian.

Najlepší český prameň k objednaníu.

Hotové posteľe z hustej tkany červeného, modrého, bieloho alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá 118 cm. široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 58 cm. široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim perím 16 K; polpapierie 20 K; papierie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Vývoz s postovom dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené. Za nezodpovedné návrat peňazi. **S. Benisch v Deschentz** číslo 826. Böhmerwald. Cenníky franko zdarma.

Lacné perie na posteľ!

1 kg. sivé drápané 2 K, leďšie 2 K 40 h.; polbiele 2 K 80 h.; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg. veľmi fajne, ako snah biele, drápané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. papierie, sivé 6 K, 7 K.; biele fajnové 10 K; naj-fajnejšie papierie z prs 12 K. — Pri oblednaní 5 kg. franko.

**Oznamy prijíma
administracia**

'Krestan'

■ ■ Budapest, ■ ■
Szentkirályi-u. 28.

Schichtové jeleňa znaku mydlo pre mimoriadne výborné vlastnosti jeho potrebovať sa môže ku všemožným celom čistenia: K osobnému čisteniu, ku praniu najťažnejšej a hrubej bielizne, farvených látok, ku čisteniu kuchynského a izbového náradia, pokrovcov, domácich zvierat atď. atď. Dorába sa z najlepšej vyberanej hmoty.

Rušeň!

!!! S 18 prvým. vyznačeniami !!!

Ludvik Kállai motor dielňa

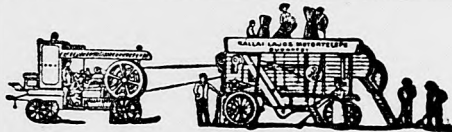
Budapest, VI., Gyár-utca 28. szám.

Odporuča najvreljej Ludvika Kállai

elektrické benzinlokomobil stroje ku mlatbe

s dvojím vystrojením ku čisteniu.

!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

!!! Jedina novota !!!

!! Najjednoduchejší a najdokonalejší mlátebný stroj prítomnosti !!

Bez strojnika lahko k vedeniu bár ktorým gázdrom aj medzi domami slamou krytými.

Osobitná trieda pre stroje poľného hospodárstva ako: parostroje, mlyny, rajtäre, stroje k mlateniu a ku siatinám.

Ludvika Kállai ktoré sa v našej vlasti najlepšie podávajú.

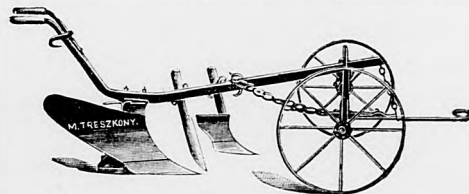
Cennik s obrazmi na žiadosť zdarma a franko.

Rušeň!

Pri objednávkách na naše ohlasy, prosíme odvolávať za vždy na náš časopis.

Páni hospodári!

Netreba vám viacej hospodarske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahsie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti. — Odporúčam svoje najnovšie:

Mlátačky s ocelovými, guľčkovými ložiskami, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné. Zentüre dla najnovších modellov. Zlepšené rajtäre. Výborné sečkovice amerického systému. Triery. Strúhadlá na burgvňu. Strotovníky na zrnó. Stroje na siatie. Pluhy, brány. Stroje na rezanie kapusty. Mačkadlá na syr. borievky a na hľynu. Zelezné mangle na prádlo, decimalne váhy a stroje na lámánie stromovej kôry.

== Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko. ==

Michal Treskoň,
fabrikant hospodarsky chstrojov v Bytči
(Nagy-Bicsese).

Kto žiada požičku?

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V., Géza-u. 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou lahko môže pomôcť na jeho ťarách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. Požičky sa dávajú do polovice hodnoty majetku. Keď dlžník poriadne plati, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. Pri parcellovaní na pomoci je v každom ohlade. Ustav na jednoduchý list bár komu ochotne odpoveda.